यो ह्येवमवनीतेन रमते पुत्त्रनप्तृणा । अनुत्थानवता चाऽपि दुर्व्विनीतेन दुर्धिया । ४५९०
रमते यस्तु पुत्त्रेण मोघं तस्य प्रजाफलं । अकुर्व्वन्तो हि कर्म्माणि कुर्व्वन्तो निन्दितानि च ।
सुखं नैवेह नाऽमुत्र लभन्ते पुरुषाधमाः । युद्धाय चत्त्रियः सृष्टः सञ्जयेह जयाय च ।
जयन् वा वध्यमानो वा प्राप्नोतीन्द्रसलोकतां । न शत्रुभवने पुण्ये दिवि तत् विद्यते सुखं ।
यदि मित्त्राणि वशे कृत्वा चत्त्रियः सुखमेधते । मन्युना दह्यमानेन पुरुषेण मनस्विना ।
निकृतेनेह बहुशः शत्रून् प्रति जिगीषया । आत्मानं वा परित्यज्य शत्रुं वा विनिपात्य च । ४५९५
अतोऽन्येन प्रकारेण शान्तिरस्य कुतो भवेत् । इह प्राज्ञो हि पुरुषः स्वल्पमप्रियमिच्छति ।
यस्य स्वल्पं प्रियं लोके ध्रुवं तस्याल्पमप्रियं । प्रियाभावाच्च पुरुषो नैव प्राप्नोति शोभनं ।
ध्रुवञ्चाभावमभ्येति गत्वा गङ्गेव सागरं ।
॥ पुत्त्र उवाच ॥ नेयं मतिस्त्वया वाच्या मातः पुत्त्रे विशेषतः । कारुण्यमेवानुपश्य भूत्वेह जडमूकवत् ।
॥ मातोवाच ॥ अतो मे भूयसी नन्दिर्यदेवमनुपश्यसि । चोद्यं माञ्चोदयस्येतत् भृशं वै चोदयामि ते । ४६००
अथ त्वां पूजयिष्यामि हत्वा वै सर्व्वसैन्धवान् । अहं पश्यामि विजयं कृत्स्नं भाविनमेव ते ।
॥ पुत्त्र उवाच ॥ अकोशस्यासहायस्य कुतः सिद्धिर्ज्जयो मम । इत्यवस्थां विदित्वैतामात्मनात्मनि दारुणां ।
राज्याद्भावो निवृत्तो मे त्रिदिवादिव दुष्कृतः । ईदृशं भवती किञ्चिदुपायमनुपश्यति ।
तन्मे परिणतप्रज्ञे सम्यक् प्रब्रूहि पृच्छते । करिष्यामि हि तत् सर्व्वं यथावदनुशासनं ।
॥ मातोवाच ॥ पुत्त्र नात्माऽवमन्तव्यः पूर्व्वाभिरसमृद्धिभिः । अभूत्वाऽभिभवन्त्यर्था भूत्वा नश्यन्ति चापरे । ४६०५
अमर्षेणैव चाप्यर्था नारभ्याः सुबालिशैः । सर्व्वेषां कर्म्मणां तात फले नित्यमनित्यता ।
अनित्यमिति जानन्तो न भवन्ति भवन्ति च । अथ ये नैव कुर्व्वन्ति नैव जातु भवन्ति ते ।
ऐकगुण्यमनीहायामभावः कर्म्मणां फलं । अथ द्वैगुण्यमीहायां फलं भवति वा नवा ।
यस्य प्रागेव विदिता सर्व्वार्थानामनित्यता । नुदेद्वृद्धिसमृद्धी स प्रतिकूले नृपात्मज ।
उत्थातव्यं जाग्रतव्यं योक्तव्यं भूतिकर्म्मसु । भविष्यतीत्येव मनः कृत्वा सततमव्यथैः । ४६१०
मङ्गलानि पुरस्कृत्य ब्राह्मणांश्चेश्वरैः सह । प्राज्ञस्य नृपतेराशु वृद्धिर्भवति पुत्त्रक ।
अभिवर्त्तति लक्ष्मीस्तं प्राचीमिव दिवाकरः । निदर्शनान्युपायाश्च बहून्युद्धर्षणानि च ।
अनुदर्शितरूपोऽसि पश्यामि कुरु पौरुषं । पुरुषार्थमभिप्रेतं समाहर्त्तुमिहार्हसि ।
क्रुद्धान् लुब्धान् परिक्षीणानवलिप्तान् विमानितान् । स्पर्द्धिनश्चैव ये केचित्तान् युक्त उपधारय ।
एतेन त्वं प्रकारेण महतो भेत्स्यसे गणान् । महावेग इवोद्धूतो मातरिश्वा बलाहकान् । ४६१५
तेषामर्थप्रदायी स्याः कल्योत्थायी प्रियंवदः । ते त्वां प्रियं करिष्यन्ति पुरोधास्यन्ति च ध्रुवं ।
यदैव शत्रुं जानीयात् सम्पन्नं त्यक्तजीवितं । तदैवास्मादुद्विजते सर्पाद्वेश्मगतादिव ।
तं विदित्वा पराक्रान्तं वशे न कुरुते यदि । निर्व्वादैर्निर्व्वदेदेनमन्ततस्तद्भविष्यति ।
निर्व्वादादास्पदं लब्ध्वा धनवृद्धिर्भविष्यति । धनवन्तं हि मित्त्राणि भजन्ते चाश्रयन्ति च ।